

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKI DAGBLADET

Kolmapäeval, 2. juunil 1971

Nr. 43 (3628)

13. aastakäik

Seminar Soomes kuidas ajaleht peab kirjutama

HELSINGI (EPL) — Uusi Suomi Baltikumi-artikkel, mis N. Liidu saatkonnas protesteerima pani, ei ole veelgi kadunud ära päevakorralt. Rahv. koonduserakonna uus peasekretär V. Tavastila andis teada, et partei tegelastele ja ajakirjanikele korraldatakse sügisel "välispoliitiline seminar". Teda küsitlev TV-reporter viis asja otsekohe seosesse Uusi Suomi hiljutise "üleisalaümisega", ja ka parteisekretär viikatas midagi "ebaõigetest andmetest" toim. Asko Vuorjõe artiklis.

Koonduserakonna on ilmselt pannud värisema kartus, et teda ei tunustata "valitsuskõhlikuks". Et ta peab jääma "välispoliitilisele karanteeni", kuhu teda on paigutanud venelased, mõnede intrigeerivate, juba tsaarirajast tuntud "Peterburi teed" käivate soomlaste lahkel kaasabil.

Samalaadi probleem on tekkinud ka sotsiaaldemokraatidel eesotsas välisministri, Väinö Leskineniga. Viimane on hakanud kaebama, et Soome raamatuturul on taas märgata parempoolset kallakut, näit. Solzhenitsini teoste avaldamise näol.

Sama kallak esinenud varem a. 1968, mil see olnud üheks põhjuseks "halailmale" Soome — N. Liidu suhetes.

V. Leskinen saab hea vastuse Soome suurima kirjastusühingu WSOY direktori mag. H. Tarmino käest, kes

ühes ajakirjas küsib, et kas "halala" põhjustajaks polenud siiski mitte vähemalt samal määral Leskinen ise oma tookordse poliitikaga. Ja nüüd võib märgata, et väga tugev välispoliitiline surve on suunatud minister Leskineni "poliitilistelt veidi koormatud" isiku, tema partei, aga ka viimasele lähedaseisva kirjastuse vastu, kes m.h. on välja andnud Solzhenitsini loomingut. Leskineni agarust on niisilgi väga kerge mõista, torkab H. Tarmio.

Vahekorra hoidmine N. Liiduga ilmselt nõuab soomlastelt sõnavabaduse piiramist. Märkideks on näit. peaminister Ahti Karjalainen mõists hiljuti ühes televisioonisäates hukka Hruštšovi mälestuste avaldamise Soomes ja on noominud ka ajalehti samas venelasi kritiseerivate lugejakirjade avaldamise eest. Küsimuses on, kui kaugele libastutakse sõnavabadusega?

Protestid USA väevähendamise vastu Euroopas

NEW YORK (VES) — USA senati demokraatide rühmituse juhi Mike Mansfieldi ettepaneku puhul väheneda kulude kokkuhooldamiseks ameerika vägesid Euroopas poole võrra, s.o. 300.000 mehelt 150.000-le, põhjatas Eesti Rahvuskomitee ühendriikides reaktsiooni, kes saatis loivatava kirja nii Mike Mansfieldile kui ka president Nixonile, keda paluti võtta tarvitusele vahendid, et USA kalitse Lääne-Euroopale ei nõrgeneks.

Ettepaneku esitajale senaator Mike Mansfieldile saadetud kirjas Eesti Rahvuskomitee tõi ette, et enamasti päritoluga ameeriklasi on isiklikult kannatanud nõukogude Vene agressiooni ja imperialistliku laiatumise läbi. USA sõjajõudude vähenemine poole võrra Euroopas annaks N. Liidule võimaluse avaldada senist suuremat sõjalist ja poliitilist survet Euroopa vabadale rahvastele. Sellega oleks ohustatud nii Lääne-Euroopa kui ka kogu läänemaailm.

Järgnevad sündmused näitaksid, et E. Rahvuskomitee on oma protestiga jälle "naela pea pihta" tabanud. Eelmine president Lyndon B. Johnson ja end. välisministrid Dean Acheson ja Dean Rusk, valitsusliik-

med Douglas Dillon, Nicholas Katzenbach, Robert Lovett, Thomas Gates ja rida teisi kõrgemaid funktsionääre demokraatide administratsioonide agendast teatasid, et nad ei pea õigeks USA sõjajõu vähenemist Euroopas.

Samasuguse seisukoha avaldasid ka neli endist NATO sõjajõudude ülemjuhatajat Euroopas, kindralid Matthew Ridway, Alfred Gruenther, Lauris Norstad ja Lyman Lemnitzer, rida endiseid suursaadikuid j.t.

"The New York Times", kes üldiselt asub arvustaval seisukohal presidenti Nixonit sõjandusliku poliitika suhtes, avaldas juhtkirja pealkirjaga "Senaator Mansfieldi rumalus", Jürg. Ihk. 7.

KANADA-SÕIDUL TULEB TELLIDA LISALENNUKEID

Nagu selgus peasekretär Richard Norvelli aruandest Ülemaailmsete Eesti Päevade Rootsi Komitee juhatuse koosolekule 26. mail, on huvi üha kasvamas suure ühisreisi vastu. Lennukid, mis lähevad Stockholmist Niagarasse ja New Yorki on täiesti läbi müüded. Sellega on aga rakult on tellitud samadele liinidele lisalennukid. Lähimüüdnud on ka otselennuk Stockholmist Torontosse. Teistel alternatiividel on veel vabu kohti, kuid ka need kahanevad kiiresti.

Lõplikult valitud ülemaailmsete Eesti Päevade Rootsi Komitee juhatuse esimesel koosolekul valiti abiesimeheks Aksel Mark. Esimees Leo Karupää andis ülevaate Kanadas toimuvatest eeltoodest, märkides, et peakomitee esimees Robert Kreem on päevade kohta esinenud ettekan-

degaga Eesti Liit Kanadas esinduskohtade, mispeale ka Eesti Liit Kanadas otsustas teha kõik ka omalt poolt, et aidata kaasa Eesti Päevade leaks kordaminekks.

L. Karupää märkis edasi, et Rob. Kreem andis ülevaate 15. mail ka Kanada Eesti Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu üldkoosolekule, kes samuti otsustas üksmeelselt toetada suurüritust. Kui tähelepanna maikuu "Rahvuslases" ilmunud Ignas Tõrmaküla artiklit, siis võib väita, et ka rahvuslaste organisatsiooni ringkonnad Kanadas

sealsavad Eesti Päevade efektiivse toetamise liini.

Nii on kogu Kanada eestlaskond kogunenud ülemaailmsete Eesti Päevade ümber.

USA-st viimased andmed kõnelevad järjest suurenevast huvist. Saksamaa eestlaskond on alustanud aktiivset koostööd ka muul on tööd alustanud koostöö organid. Võibelda, et E. Päevade eeltood arenevad hästi.

Peasekretär R. Norvelli informeeris juhatust Lend Läände informatsioon nr. 1-st milline saadeti välja kõigile lennust registreerijatele, et Charter-määruste järele teha kindlaks nende organisatoorne kuuluvus.

Sv. Hanson märkis A. Horn küsimusele lennukite hilisema vahetuse osas, et seda on võimalik korraldada ainult väga piiratud ulatuses, kuna see on keeruline ja palju kirjatööd nõudev protsess.

Sügisel muutuvad aktuaalseks ka majutamise ja ringreiside planeerimise küsimused. Alternatiivid teatakse sügise alul. Kindlustusküsimused lahendatakse kindlustuselts "Europeiska AB (Vegete) Stockholmis" osakonnajuhataja hr. Viktor Kaariku kaudu.

Lend Läände toimikonna uueks liikmeks on kutsutud majandusteadlane Louis Mölder.

Koosolek pidas tarvilikuks suve jooksul kokkukulla vajaduse järele. Organisatsioonide üldkogu kutsutakse kokku sügise algul. Praegu ja suvekuudel administreerib E. Päevade tegevust Rootsis Eesti Kultuuri Koondis. Sügisel soeas üldkogu koosolekuga läheb see üle Rootsi Eestlaste Esinduse haldusse.

Koosoleku lõpetamisel kutsus Leo Karupää E. Päevade töökava raames kõiki suvepäevade ja püüde kõnelejaid Rootsis üles käesoleval aastal käsitama Ülemaailmsete Eesti Päevade teemi oma kõnedes.

Kuningatar vestles eestlastega

VACOUVER (VE) — Kuninganna Elizabethi vastuvõtu-tseremoonial Vancouveri linnavalitsuses, 7. mail esindas Vancouveri eestlaskonda pr. Helvi Ranniste, keda saatis li.a. Mart Laanemäe. Mõlemad olid rahvariietuses.

Kuninganna peatus pr. Ranniste ees ja hakkas teda küsitlema:

"Millisesse rahvusgruppi Teie kuulute?"

Pr. Ranniste: "Ma olen eestlane, Teie Majesteet."

"Kui palju on eestlasi maailmas?"

"Ligi poolteist miljonit, Teie Kõrgus."

"Ma olen kuulnud, et pärast Teist maailmasõda väga palju eestlasi leidis endale varjupaiga Kanadas. On Teid siin palju Vancouveris?"

"Meid on siin ligi kaks tuhat, Teie Kõrgus."

Mart Laanemäe küsis kuninganna, et kas ka tema on eestlane ja sai vastuseks:

"Jah, Teie Majesteet."

Kuninganna liikus edasi. Ta oli üksinda, sest prints Philip täitis haigestunud printsess Anne kohustusi mujal Vancouveris. Rootsis sündinud pr. Ranniste asus abikana ja pisipojaga m.a. Torontost Vancouverisse ning on nüüd Vancouveri eesti naisvõimejate trupi juhataja.

Kirjanik Aarand Roos vestelmas ühe eesti kaluriga Kabböle asunduses Soomes. Kalur saabus Eestist 10-aastasena ja on küla vanim elanik. (Foto Seppo Kervinen).

KALURIASULA SOOMIES EESTI ASUSTAJATEGA

Eestlasi on kõikjal maailmas, on leidnud palju kordi. Seda mitte ainult nende muundatuste tõttu, mis on tekkinud Eesti võõra okupatsiooni alla sattumiseks. Eestlased rändasid välja juba kauges minevikus ja nende asundused on näit. Venemaal püsinud mitmel pool tänapäevani. Ja nii nimetatud "gam-

lebyvenskar", rootslased Dnjepr ääres, kelle repatriierimist Rootsi palju on kõnet olnud, asusid sinna tegelikult oma Hiiumaa küladest. Nendest liikumistest on jälgi teatavasti ka Türgis, kus eksisteerib piiride muutmisel sinna jäänud eesti küla Karsi lähedal. Vähe on juttu olnud eestlaste asumisest Soome. Ometi leidub ainult 70 kilomeetrit

Helsingist idas Soome lahe rannikl veel praegugi Kabböle eesti küla, mis asub Porvoo ja Loviisa vahel. Kabböles elab praegu seitse eestikeelt kõnelevat peret kokku 20 liikmeka. Neid külastas teadusliku stipendiaarina Helsingi ülikooli juure s viibinud kirjanik Aarand Roos, kes oma muljeist kirjutab täna nases lehes leheküljel 8.

Loodame uutes moodsates ja suuremates ruumides eesti raamatuid, grammofoni plaate, eestipäraseid kinkeesemeid ja kunsti veelgi otstarbekamalt vahendada kui seni. Teretulemast!

Eesti Õpetajate Keskhüingu 20. juubeli koosviibimisest osavõtjad Eesti Majas 23. mail. Esireas vasakult kolmas Soome õp. Sauli Perülä. (Foto: H. Trummer)

Dollar ei ole tänapäeval enam kaugeltki kõikvõimas

(VE) – Pikkade aastate vältel peeti kõlvuimsat Ameerika dollarit kogu läänemaailma finantsliikluses tugisambaks. See fakt teki paljud ameeriklased ülemääralt uhkeks oma rahale ja nii mõnigi äärmiselt, kellele midagi eseme hind välisrahas teatavaks tehti, küsis ülbelt: "Ma tahan teada, kui palju see tüüdis rahas maksab". Hiljutine rahanduspoliitiline muutus Euroopas, mida võib iseloomustada kui otsest dollarivastast revolutsiooni, on aga olukorda oluliselt muutunud, ning paar nädalat tagasi ei tahtnud ameeriklastel turisid uskuda oma kõrvu kui neile Saksaama ja mitme teiste riikide ei tahtnud järsku enam dollareid kohalikuks vääringusse ümber vahetada. Järsku, peaaegu üllättä oli dollar kaotanud oma kõlvuimsa positsiooni ja läbilõike ameeriklased pole sellega kerge harjuda.

Europa Ühisturgu kuuluvaat riik-
kõne rahandusministrid pidasid Riik-
seis nõu ja selle tulemusena otsus-
ti seada ka liikmesriikide vääringud
"liikuvase olukorra" — st raha
väärtust võib tõsta või madalendada
vastavalt olukorrale ja vajadustele.
See tähendab otseskohe saksa marga
tõusmist üle varem kindlaksmäära-
tud dollariväärtuste ja sellele järg-
nesid kohe vastavalt Shveits ning
Austria. Nimetatud kakki riiki on
kaubanduslikult niivõrd tihedalt
ühine-Saksamaaga seotud, et nad ei
saa oma raha kurssi marga omaste
kuigi palju erinevana hoida.

Euroopa rahandusministrid väitsid üksmeelselt, et tekkinud olukorras on USA ainusiüdlane.

Prantause finantsminister Ciscard
Estaat ütleb: "Euroopa on sunni-
nud maksma USA arengu ja soodsa
tööturu poliitika eest." Tema vastas-
tambes Lääne-Saksamaal, Karl Shil-
ler, kes tegelikult pani dollarivastu-
se revolutsiooni liikuma, oli veelgi
tsekohehus, öeldes: "Meie ei saa-
nam leppida USA maksetasakaalu
eefitsiidiga." Mida see tähendab?

On ju üldine tõsiasi, et pillava-
se kuldvuveste pankur kujutab
enesest suurt otu ühiskonna fi-
antsilisele stabiilsusele — eriti sel-
juhul kui tema ühiskonnaks on ko-
si mittekommunistlik maailm. USA
on nii mitmeski suhtes võtnud ene-
sele maailma pankuri rolli: ta an-
nab välja dollareid, mida teised rah-
vad kasutavad oma arvete tasumi-
seks ja saatesunnude kogumiseks
— näiteks USA, Saksamaa, Itaalia,
Niidlirühma ja ülejäänud rahkade olle-
miste vahel.

kuudakesest välja tõuketi äärmiselt kiireid kui teised riigid vajavad võrreldes. Kogu maailmas on praegu umbes 43,3 miljardi dollari väärtuses USA raha. Dollarite väljapumpamine on toimunud USA maksetasakaalu defitsiidi tõttu. Maksetasakaalu moodustab ühel poolel rahasumma, mis ameeriklased ja väliskus kulutavad, väljaläenavad või investeerivad väliskriiside ja teiste poolte välisallikatest sissekasperi-
jav raha.

Defitsiit tekitab siis kui USA-st väljaminev rahasumma ületab sissetuleva. See on toimunud viimase seitsme aasta vältel ja vahe USA rahvusvahelise rahakulutamise ning sissetuleku vahel omab juha alarnee riva proportsiooni. Möödunud aastal kulutas USA 16,7 miljardit dollarit rohkem kui talle sisse tuli ja 1971. a. esimese veerandi jooksul oli see vahe kogunu 5 miljardit dollarit.

See on tingitud mitmest asjaolust. Kõigepealt on USA sõjaline roll maailmas suurenenud, kusjuures aga USA majanduslik jõud maailmatoodangu üldpildis on suhteliselt vähenenud.

Ajavahemikus 1960–64 moodustasid USA sõjalisel kulutused välismaailmas keskmiselt 2,4 miljardit dollarit aastas maksetasakaalu defitsiist. Möödunud aastal oli aga see summa juba 3,4 miljardit dollarit ja Vietnami sõda üksinda nõudis 1970. a. 1,5 miljardit dollarit.

Teistest külist kulutavad USA turiste üldiselt rohkem välismaalkeste niisama palju kui kaitseministeerium. Sõja järelhaastatell oell ameeriklaste puhku-
ercs sidd välismaale tagasihoidlikud, kuid 1969. a. jätsid ameeriklased ju-
uba 3,4 miljardit dollarit väljapoole
oma kodumaad. Ka USA toetuset-
te võttd aitavad kaasa dollarite
küllisluule välismaalikes. USA ka-
pitalli vool väljapoole ulatus möö-
dunud aastal 6,4 miljardile dollari-
le ja rohkem kui poole sellest möö-
duustavad firmade investeeringud.
Ameeriklased ostavad üha rohkem
Volkswageneid, Toyotasid ja Sony
televiisoreid. USA kaupade eksport
kaubabaid küll ikka veel impordi, kuid
kaubanduse ülejääk on seejuures
kahanevud ja see ei suuda nüüd
enam katta sõjaväe ja turistide ku-
lutusi ning ettevõtete investeering-
uid välismaalikes. USA väliska-
banduse rahvusvaheline võistlusvõie-
mus hakkab pikemaajaks vähenema.

Kokkuvõttes võib nentida, et ameeriklased on jatkanud oma rahakulutamist välismaal niisamasuguses või suuremiski tempos kui otse pärast Teise maailmasõja lõppu, millal nende riik oli veel teistest kauget üleolevaks majanduslikuks jõuks ja millal sellist kulutamist võidi enesele lubada.

Hiljutine rahvusvaheline rahan-
dusministri poolt lendu lastud vihje
tekitas rahaspekulaatorite ringkon-
nas mulje, et Lääne-Saksamaa ka-
vatseb tõsta oma marga kurssi. Spe-
kulaatorid hakkasid kohe müüma
dollareid saksa markade vastu loo-
tuses teha kiiret profiiti.

Vastandina üldisele arvamusel ei ole need spekulatsioonid sugugi mõned kahtlased mustaturutegelased, vaid enamuses rahvusvaheliste firmade majandusjuhid. Nende käes on pidevalt suured rahasummad väga mitmesuguste riikide vääringutes ja nad spekuuleerivad vastavalt üldisele rahaturu olukorrale. Niipea kui tekisid kuuludused dollari "ebasoo- singu" kohta, püüti suure tormi-koos dollariist lahti saada ja neid teistesse vääringutesse ümber vahetada.

Välismaalased valasid üheainsa tunni jooksul Lääne-Saksamaale 1 miljard dollarit ja vahetasid suuri summasid austria schillingutesse ja šveitsi markadesse.

Isegi jaapani yen läks hinda ja Tokio kaubanduslikud pangad müüsid üheainsa päeva jooksul riigipangad

gale yenide vastu 340 milion USA dollarit.

Kestpangad Saksa maal, Hollandis, Austrias, Belgias ja Šveitsis otsustasid esialgselt katkestada kõik tehingud dollarite. See andis nende maade kodanikele vaba valiku, kas maksda USA dollari eest just nii palju kui see nende arvates kohalikus rahas väärt oli Amsterdami hotellipidajad, raudteepiletitüüjad Zürichis ja Bonni pankurid embmakkus ka keeldusid dollareid võtta septembrimast või siis vahetasid need ümber vaba piiratud arvul ja lõpuks protsendilise diskontoga.

Washingtonis reageeriti sellele võrdlemisi ükskõikselt ja öeldi, et tegemist on Euroopa probleemiga, mida iga riik saab lahendada lihtsalt oma vääringu kursi tõstmisega. Tegelikult võib see kiüll otseste kriisi lõpetada, kuid põhilised probleemid jäävad püsima.

Nendeks on dollari üldine nõrkus ja selle nõrkuse paratamatu mõju rahvusvahelisele rahandussüsteemile. Dollar sai omale keskele rolli rahvusvahelises rahanduses 1944. a Bretton Woodsi konverentsil New Hampshire's, kus loodi praeguseni kestev rahvusvaheline rahandussüsteemi struktuur. Kuni Teise maailmasõja lõpuni oli USA ainsaks ülliljooksu finantsiliselt kui ka sõjaliselt. Eriti tähtis oli see, et USA omas For Knoxi varakambris 56 protsenti kogu maailma kullast.

Seetõttu oli Washingtonil täiesti võimalik anda lubadus osta vajaduse korral tagasi iga maalt väljasaadetud dollar kulla eest kindlaksmääratud hinnaga 35 dollarit unts.

Teised rahvused fikseerisid oma vääringute kursi ja garanteerisid, et nende raha hind ei varieeru rohkem kui 1 protsendi ulatuses fikseeritud väärtusest. Väärtused pidi olema kindlaksmääratud kullas, kuus peatselt mindi üle dollarile, kunagi dollarit peeti niisama kindlaks kulda. Nii saigi dollar selleks väärtustestandardiks läänemaailmas, millega mõned teiste riikide rahadid.

Nüüd on aga see olukord juba
ammu muutunud, kuna USA on ju
lisamaale saanud palju rohkem doll
lareid kui riigikassa suudaks om
kahanevud kulutatavaredega
praegu umbes 11 miljardit dollar
– tagasi osta. Üksnes Lääne-Saksa
maal on praegu vähemalt 20 mil
jardit USA dollarit ja tegelikult e
la nüüd dollari enam müü mü kate
USA majanduse võitlusvõime
Seline staatusemuutus on avalda
nud psühholoogilist mõju Euroopa
finantsriigikondadele, kus enam
suhutatu USA dollarisse varasem
aoltartusega ja selle sissevõtu p

Lootkem, võideldgem! Lundj PK koosolekult

Lund, (EPL) — 22. mail peeti Lundi Põllumeeste Kogu aasta peakoosolekut. Peale korralduste päevakorra punktide läbivõtmist ja organite valimisi kaudati ettekannet välispoliitilisest olukorrast ja arutati tegevusega seotud küsimusi.

Peakoosolek kinnitas kassaraunde ja võitis vastu 1971. a. eelarve. Unde juhatusse valiti: Valmar Erik, pr. Elme Kiive, Jüri Loosme, Arnold Sege ja Osvald Viirsoo. Revisjoni komisjoni valiti Helder Alver ja Eduard Peanberg. Peale töötähtsannete jaotust juhatuses valiti esimeheks Osvald Viirsoo, ehisimeheks Valmar Erik, sekretärsiks Elme Kiive, laekuriiks Arnold Sege ja ametita juhatusliikmeks Jüri Loosme.

O. Viirsoo pidas ettekanne välispoliitiliselt olukorast. Moskva kommunistide rahvusvahelise ühiskondliku teaduste rajatud propaganda on üleshitatud valele ja petmisele, ütles kõneleja. Nii vedeti vene masse 1917. a. revolutsiooni keerises jõhrkalt n- napidil maagiliselt mõjunud lõõklausega: rahu, leiba ja maad! Selle abil suigutiti vene rahva vabadusiba ja nende pärisõnaks jõi nälg, viletsus ja orjus. Läänemaailma kergeusklikkuse ja tolerantseuse tõttu kõiges selles, mis näib demokraatlik ja isikuvabadust austav, on propaganda võimendunud karmidele seavutadele, mis võite ja kumitled vaba maailma avalikkust armastavatele teedele, kuigi ajalehed, raadio ja TV on kontrollitud kodanliste ringkondade poolt.

Ajalool suurim rahvaste orjastaja, koloniseerija ja hävitaja – Moskva – tõstis ülesse rahvaste enesemäärimise ja antikolonisatsiooni lipu: Iseisvusvõitluse alaneandnud, kirjaoskamatu-tele värvilistele Moskva saavutusi oma eesmärgi: Briti ja Prantsusmaa, kui suurriigid redutseeriti. Samal ajal, aga keegi lääne suurriikidest ei teinud tõsiselt katsetki lammutada ka Nõuk. Vene kolonialaalkoalisi, mis hõlmab üle 100-miljoni ikestatud inimese ainuiks Ida-Euroopas. Nii se, kui ka Ungari hättajäätine oli suurimad pettumusi lääne tsivilisatsiooni eesmärgide puudusest ja eadilide ideedusest.

Üheks Moskva propaganda löök-
lauseks ja läänemaaailma moraali-
õõnestamise ning hävitamise relvaks
on humanseuse nõue. Humanseuse
nimel läänemaailm kaotagu surma-
nuhtlus mõrtsukate osas, kuritegi-
dajad tuleb kohelda siidikinnastega.
Rõimad riigid paigutagu elama hotellid-
desse ja neile antagu vabu nädala-
lõppe. Korralvurid aga ei lohtu-
vitada relvi kuid määratsejad ja pä-

durdamiseks on nüüd konkreetsed vahendid tarvitusele võetud.

Need vahendid mõjuvad dollari osalise devalveerimisena, mis avaldab mõju ka USA tarbijale, kes peab nüüd maksma rohkem dol-lareid, et osta õlut Heidelbergis või Volkswagenit Ameerikas. Tei-sest küljest aga soodustab välis-raha kursisüüa USA tööstust, ku-na sel teel lihevad USA kaubad välisrahas odavamaks ning nen-de võistlusvõime välisturul suure-neb.

USA-1 oleks hädavajalik oma dollari larit tugevdada, kuid see pole suugi ni kiire. Sõjaliste kulutuste drastiline kärpimine välisoperatsioonide osas oleks üheks võimaluseks, kuid see hirmutaks kõige rohkem just seda riiki, kes praegu USA-1 kriitiliselt "dollarimperialismis" süüdistab – nimelt Lääne-Saksamaad. Olenegi ju Lääne-Saksamaa riiklik julgeolek senikaua kuni N. Liit peaaegu sõjavede Euroopas, täiesti määrab USA militaarset panust.

Aidata võiks ka intressimäärade tõstmine ja krediidikitsendamine USA-s, kuid see süvendaks majanduskriisi ja suurendaks Ameerikas niigi kõrgele kipuvat töö-

Sõja lõpp Vietnami oleks muutnud tõhusaks abiks ja samuti piiripäramine ülligiteele palganõude mitele ning sellega kaassõjakäivate hinnaõrgendustele USA-s. Kirjel on aga see, et USA ei ole analüüsiselisel määral domineeriv jõud läänemaailmas – rahanduskilut, poliitilisel ega militaarsel – kuigi paarkümend aastat tagasi ja ka sa üldist rahandussüsteemi parandada ainult oma jõupingutustega. Selleks on tarvis ühist aktsiooni: võibolla täiesti uue aluse loomine rahvusvahelisele finantsile.

tid võivad neid kivide ning kaigastega tappa. Riigikaitse vastane kihtustöö ja öönestustöö olgu lubatud jne. See on punase ida "humanism", et hävitada lääneriikide sisekorda. Selle tagajärjel Rootsis ja mujal tõendab ülepea kasvav kuritegevuse tõus, maakaitse nonshaleerimine ja üldine moraalilangus.

Läänemaailma tsivilisatsiooni ka-
vabaduse päästajaks on Euroopa ühi-
nemine nii majanduslikult kui poliiti-
tiliselt. Uut julgust on selleks annud
Ingliseaia tõenäoline vastuvõtt Eu-
roopa ühisturgu — EEC-sse, nagu
selgus hiljutisest Briti ja Prantsus-
maa riigühtide kohtamisest Pariisis.
Selletõttu on Moskva kõiklu lasknud
kõik rattad, et EEC kasvu halvatata
ja seda mustata. Samuti ei olnud ve-
nelaste hädakäsi piire, kui äsjas
Ühendriikide laevastiku osa ristles
Baltimeres ja kilistas Saaksa liiduva-
bariisigi Kieli. Sest kuidas ometi nad
seda julgevad: "Izvestija" järele olla
see suur provokatsioon ja eemeri-
lased ohustavad rahu venelaste "ra-
humes!"

Meie eesti ühiskond paguluses on nagu riik riigis. Igaüks meist seisab valvel, et meid ei kahjustaks sisemiselt moraali õõnestavad pisilased ega välised vaenlased. Meil tuleb loota ja võidelda. Oma mineviku suuruses otsib eesti rahvas julgust ja usku tulevikku.

1992

Հօհալիզ ևս

STOCKHOLM
Tennis

Stockholmi Eesti Tennisklubi (SET) traditsioonilised handicapvõistlused toimuvad 5. ja 6. juunil Hjorthageni tenniseväljakul. Uueks rändauhinaks on Erich Oja poolt annetatud karikas. Võistlusteks ülesanda Urmas Pröömile — tel. 85 78 08.

NORRKÖPING
Eestlaste Suvepäev

Nõrkpõrgi eestlaste traditsiooniline suvepeeväe toimumb pühapäeval, 1. juunil Svärtingis, Sõbonäsis, Glani järve kaldal, Immanueli koguduse vabahoju maa-alal. Avar ja korrastatud väljak permenatsente ehitustegs võimaldab suvepeväa külalistele vee- ja vabas õhus peavaka kuulutes ja soovikorral osavõtuga mitmesugustest mängudest ja võistlustest või suplemisega Glani järvest. Peavakas on vabahoju jumalatenistuspäev K. Kooli, peokõne skaudijuhst S. Hansoni segakooritsekandajad J. Äro juhatuses. Rahvapooritsa toimuvad mitmesugused mängud ja võistlused ahiandele. Elnelausa saadaval kohvi linnadega, karastavand joogid ja soojasid. Pea algus on kell 12 sinimust-valge heiskamisega. Kell 13 väljub Nõrkpõrgi bussijaamast (raudtee peajaama läheduses) erabuss peoväljakule ja tagasiõit on kell 18. On võimalus kasutada Svärtingi liini bussi, mahatuale Sõbonäsi peatuskohas ja sealt peoväljakule umbes 1,6 km. Teeviidud on väljapandud. Eraautode parkimise võimalused peoväljaku juures.

● Lühireisil New Yorgis viibi Stockholmi Misomex AB tehniline direktor ja kaasomanik Hartvi Soe.

10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043-1044

Leinateateid

Tyresöl suri 11. mail Anna Avast
n-na Lossman, 85.a.v.

Mitmekülgne taktik Brandt

Miks tunnustati vallutusi

Kes ja mis on Willy Brandt, läänesaksa sotsialistlik liidukantsler? Sellele küsimusele püüab vastata ajakirjas "The Review of the News" Hiljare du Berrier, kelle artiklist kokkuvõtte ilmus Sydneys ilmuva Readers Digest International teise aasta esimese numbris.

Du Berrier kirjutab, et teadajale ei tohiks Willy Brandti järeleandmine idale ja lääne reetmine tulla üllatusena, kuna selle mehe iseloomu silmapaistvaim omadus on olnud korduv nende petmine, kes teda on usaldanud ja tema'ki ei või muud oodata. Ka tema elukäiku iseloomustab nime, rahvuse ja partei vahetamine.

Sündinud 18. detsembril 1913 Lüübecki pooneile, ei saanud W.B. kunagi teada, kas ta isa oli pursui või revolutsionäär. Tema ema aga oli marksistliku agitatori tütar. See vanaisa, kes aastail peale esimest maailmasõda liikus Saksamaal linnast linnas, organiseerides streike ja meeleavaldusi ja oli pidevalt politsei poolt jälitav, kes kasvatas üles oma tütrepoja, kelle nimi tol ajal oli Herbert Karl Frahm. Oma vanaisalt sai noor Frahm sissejuhatuse marksistlikku dialektikasse ja veel enne kahekümneksaastist oli Herbert Frahm sõjakate "Punaste Kotkaste" liige ja tegi kaastööd ühele marksistlikule väljaandele Lüübeckis. Kui võimule tuli Hitler ja hakati koostama kommunistlike kirjaeestuste musta nimekirja, läks Frahm koos raseda tütarlapsaga, kellega oli koos elanud, kalalaeval ja pages Norrasse.

Sellest päevast oli Herbert Karl Frahm nimeks Willy Brandt.

Osos tuleks, et kõige kiiremini saab Norra kodakondsuse, abielulised norralasega. Willy jättis otsuse oma Lüübeckist kaastööd tüdrukuga maha ja olles abielulunud norralasega, sai Norra alamaals Norralasega töötas ta Slovakkias, Hollandis, Prantsusmaal, Inglismaal ja Hispaanias marksistliku tegelaseks. Kui sakslased tungisid Norrasse, Willy jättis tähelepanemata kutses sõjaväelaste asumiseks ja kadus sisemale. Kui sõda läbi oli, tõmbas ta norra sõdurini ümber, et mitte sakslastele silma paista, arvestades oieti, et ega sakslastele ole mahti kõiki sõjavangide läbi uurida, ja nii sai ta koos tuhanded teiste norra sõjavangide vahvaks. Kuidas ta Rootsi sai, pole teada, kuid ta tegutses siin sõja lõpuni Stockholmis, ülistades venelaste sõjajunglasi. Peale Saksamaa kapitalistide ülestõusu läks ta Osloste tagasi ja ilmus seal Saksamaale ühe norra sõjavangide komisiooni pressisestena.

Lääne-Saksamaal oli sel ajal algamas uut elu. Asjaomased USA-st varustatud Marshalli plaani rahadega, asutasid ametühinguid ja valisid neile sakslaste hulgas juhte.

Rooseveldi ajal esilekerkinud radikalsete vaadetele ametnikud ütlesid Saksamaa üle, ühistades sellest, kuidas Nõukogude Liit koostöös

Ameerikaga loob uue, vabameelse Saksamaa. See tegevus käis sotsiaaldemokraatia sildi all ja sotsiaaldemokraadina asus Willy Brandt Saksamaal tegevusse 1947. aastal.

Punased Saksamaal olid raskustes. Partei strateeg Schumacher oli haige. Ta sai küll kavandada, kuid ei suutnud teostada. Olenhauser omas terava mõistuse, kuid kärbusena eemaletootkava välimuse. Herbert Wehner, kes praegu on Willy Brandti kõrval mõjuvõimsaim mees Lääne-Saksamaal, hoidub võimalikult tavaliselt, kuna tema kommunistliku tegevuse tagapöhi annab saksa rahvaslaste põhjuse teda pidada vene agendiks.

Aastal 1949 valiti WB Lääne-Berlini esindajana Liidupäeva liikmeks. See oli aeg, mil propagandist "Mitte-kommunistlike vasakpoolsete (noncommunist left)" toetamist.

Itaalias ameeriklased arvasid, et kui itaalia föölsed saavad endale autod, siis seal kommunistide enam ei ole. Tulemuseks on Fiatautodes sõitvad kommunistid. Saksamaal oli samal ajal parooliks "võit sotsiaaldemokraatidele" ja 1957. a. "sotsiaaldemokraat" Willy Brandt sai Lääne-Berlini linnapeaks ja kuulutati ülemailmset Saksamaa suurimaks vabaduse eest võitlejaks. Partei, kuhu WB kuulus, omas oma valimisprogrammis muutes kogu majanduse nationaliseerimise ja totaalse desarmeerimise. Sel platvormil valiti ta linnapeaks. Kord valitud, muutis WB reeglid, sest ta teadis, et kui ta seda ei tee, ei saa ameerika vasakpoolsed ameerika rahvale Willy Brandti meeldivaks teha. Üleöö juhtis nationaliseerimist valiks, senine NATO-vastane kuhutööd taltsas. J. f. Kennedy valituse USA presidendiks 1960. a. tuli linnapea Brandtile ja teiste sotsialistidele Euroopas otse taevakingina. Kui JFK kandideeris presidendiks kohale, algas Euroopas kuhutööd ameerika valijate venemiseks, et kui Kennedy valitakse, tõuseb sellega USA prestiiž Euroopas ja suureneb koostöö. Presidendina K. muudigi ei jätaks andmata vastutust.

Kui WB 1961. a. algul teada sai, et kansler Konrad Adenauer sõidab 12. aprillil Washingtoni ametlikule visiidile pakis WB oma kohvri ja sõitis sinna 12. märtsil. Suurejooneline celpropaganda ameerika ajalehtedele selgitas mehe tänavalt, et vaba maailma parimais huvides oleks, kui niisugune vabaduse kaitsja, nagu WB, oleks Lääne-Saksamaa juhtiks.

See propaganda juhtis osavalt tagasi saksa ajalehtedesse, kus tekitati mulje, et WB palju rohkem USA-t välja võtaks Saksamaa huvides, kui Adenauer. Ühing "Ameeriklased Demokraatlikuks Aktsiooniks" korraldas Brandtile suurejoonelise vastuvõtu Washingtonis ja "Rahvusvahelise Päästekomitee" poolt korraldatud diineel anti temale üle Admiral Byrdi medal, mida antakse vabade rahvaste suurtel juhtidele. Kui kansler Adenauer külastas USA-d, kuigi aega hiljem, oli kõmu hoopis väheine ja ta ei saanud ka mingit tunnustustmärki.

Berlini müüri ehitamisega 1961. aasta augustis kommunistid tegid Willy Brandtile ja tema sõpradele hindematu teene. See andis temale lõplikult antikommunisti apsaiste, võimaldas koaleeruda sotsialistide ja kristlikdemokraatidega, saada viis aastat hiljem viiskantsleriks ja oktoobris 1969 kansleriks.

Eespool mainitud Herbert Wehner ei kuulu valitsusse, kuid on poliitiliselt mõjuvõims. Ta on vana kommunist ja oli Thaelmanni soovik, kes lõi saksa Kommunistliku partei juht tol ajal, kui partei õigustas toetada Hitleri pääsemist võimule, lasta Hitleri puhast töö teha ja siis asuda natside asemele. Wehner põgenes Venemaale, kust saabus tagasi peale sõja. Ta oma jutu järgi on ta lõpetanud

vahekorrad kommunistidega, kuna läinud Staliniga vastollu.

Wehner on partei aju. Liit kristlikdemokraatidega oli tema idee. Juba ammu enne WB kõnelust Üli-richtiga 1970. a. Wehner nägi enne Ida-Saksamaa tunnustamist Bonni poolt. See oli Wehner, kes õigustas lepingut Isa-Saksamaga selle absurdse põhjendusega, et see leping kindlustab rahu. Selle rahujutu taga on suur plaan koostööst Bonni, Moskva, Pankovi ja kominterni-bloki vahel.

Vene-Saksa pakt on viimne pikas reas pingutustes tugevdada kommunistlikku haaret Ida-Euroopas, mille piire nüüd enam ei tohi arvustada. Nõukogude Liit on Bonni poolt tunnustatud domineeriva võimuna Ida-Euroopas, õigusega jääda sinna lõpmatuseni ja pidada oma vägesid Tsehhimaal nii kaua kui soovib. Paljud sakslased on umbuslikud, nende üinutamiseks käib propaganda vahetpidamata suure hooga. Bonni ministreid liigub Moskva vahet selgitamiseks, mida Saksamaa pakub ja mida Moskva tahab vastu anda. Nõukogude "Kaubandus-delegatsioonidel" on vabadus Lääne-Saksamaal õhutada saksa vasakpoolseid nõudma Bonnilt veel suuremaid kontsessioone. Ühe asjaolu suhtes Nõukogude Liidu juhid on kalju-kindlad ja sellest ei tagane. Nende arvates takistavad Bonni ja Moskva vahekorrad väljaarenemist "töeliseks" ameerika baasid Lääne-Saksamaal.

S.

Saksa leht K. Pätsist

Saksamaal Saarbrückenses ilmuvas ajaleht Aktion Freiheit tõi oma mainimbris (nr. 6, 1971) kaheveeruse teate president Konstantin Pätsi saatusest, refereerides vene illegalist kirjatist "Samisdat", pealkirja all "President Päts "Spetsialkliinikus".

Märgitakse, et vene pörandalustel allikatel viibis Eesti Vabariigi president pärast venelaste vangistusse sattumist aastatel 1941-1956 Kaasani linnas ühes erilises poliitvangidele osutatud "spetsialkliinikus". Seal oleks ta viidud kodumale Jämejala haiglasse, kust ta aga varsti tagasi viidud tundmatusse kohta Venemaal. Teade on varustatud K. Pätsi pildiga.

Idamaa tarkust

Ärge targutage asjade üle, mis käivad teile üle mõistuse. Mõtelge ja käituge iseseisvalt, siis ei lase teist lugupidamine end kaua oodata.

Mõistus on nagu ringihüppav ohv. Teda peab distiplineerima iga päev, siis saavutate kontrolli tema üle. Eeskujuga on parem kui eeskiri. Tõuse, virgu ja ära peatu enne, kui eemarmk on saavutatud. Ole sõnõud või sõõmatu, kuid pea hoia ikka päästi.

Õiglase ja aus elu on parem kõigist väärkäitidest.

Vihkamist võidetakse mitte vihkamisega, vaid armastusega.

Tunda oma teadmatuset tähendab olla tark; olla veendunud oma tarkusest tähendab olla rumal.

Liikumise ei püüa kärbseid, kuid need tülitavad ka teda.

Rumal kannab oma südant keelel, tark aga hoiab oma keelt südames.

Kallimaks kui kullavara antud sõna pe.

Otsi sõpra nagu raamatut mitte kaante, vaid sisu järgi.

Ühkus rõõviv teilt mõistuse, juhused sõbrad rõõvivad teie au.

Willy Brandt, end. Karl Frahm

N. Vene diplomaadi propagandaäpardus

OTTAWA (EPL) — Kanada peaminister Trudeau, kes sõitis Moskvasse ametlikule külastusele, sõlmis vihkelt juba varem venelastega n.n. "kultuurivahetuse" kokkuleppe. Selle leppe rakendamine kuulutati kiireks, mille tulemusena uus Oitava Vene saatkonnajoonik Sergei Molotchkov on alanud Ontario koolides kommunistliku propaganda ja N. Liidu ülistamisettekannetega. Ta pidas Bramptoni ja Oakville koolides etekandeid N. Liidu viisaastaku plaanist. Üliõpilased, kelle hulgas leidis ka eestlasi, valmistasid Oakville Sheridan Colleges siiski Vene propagandahele küsimuste ja koosoleku segamistega palava päeva.

Nagu "The Mississauga News" 17. märtsist kirjutab ja üks eesti üliõpilane allakirjutatule lähemalt jutustas, viibis läinud nädal Venemaal saatkonnajoonik Sergei Molotchkov Bramptoni ja Oakville Sheridan Colleges, kus pidas pikemaid etekandeid kommunistlikult korras, selle hivedest ja kapitalistliku korra ja Kanada kehtiva korra puudustest ning vigadest. Ta ründas eriti ameeriklasi Vietnami sõja pärast. Tõstis eriti esile N. Liidu viisaastaku plaani.

Koolijuhatus ja õpetajad suhtusid venelasele suure aukartusega ja näisid saatkonnajoonikust olevat väga vaimustatud. Üliõpilased olid aga kommunistlike teisel arvamusel ja valmistisid talle küsimuste ja koosoleku segamistega õige palava päeva.

Kui venelase propagandaajut hakkas piakel venima, s is hakasid üliõpilased lihtsalt laulma, mõni ümises venelase vihastemiseks isegi "Jumal Keisrit Kaitses Sa". Päris teravaks läks olukord, kui esitati venelasele küsimusi. Küsiti, et miks tois vast tehhi ja alles hiljuti Poola ülestõus, kui kommunism on nii suurepärane, nagu ta sellest räägib. S. Molotchkov vastas, et Poola ja Tsehhi on iseseisvad riigid ja nad on ise süüdi. See on Poola juhtide süü, et tõstsid toitaimeid hindasid.

Üliõpilased vastasid, et kui Poola on iseseisv miks siis Vene tankid Stettinis sõitsid rahva sekka ja ajasid alla naised ja lapsed. Venelane vastas sellele, et vot N. Liit kaitses kõiki kommunistlike riike ja rahvaid nende venelaste vastu. Ta on kommunistlikeid ja kaitsja.

Küüiti, et kui Venemaal, on sellised vabadused, nagu kõneleja väägib, miks siis juute ei lasta liirae-

Tähtpäevi JUUNIS

1. juun. Helen Keller (pime ja kurt kirjanik) suri 1968 a. 2. juun. Kuninganna Elisabeth II krooniti 1953. a. 2. juun. Ameerika indianlased said USA kodaniku seisuse 1924. a. 5. juun. Sokrates sündis 469. aastal e. Kr. 9. juun. Esimene USA rakette kandeid allveelaev lasti vette 1959 a. 13. juun. Vene-Türgi sõda algas 1877. a. 15. juun. Magna Charta kirjutati alla 1215. a. 15. juun. Ben Franklin tegi oma kuulsat katse väga ja paberlohega 1752. a. 16. juun. Algas Alaska kullatormijooks 1897. a. 18. juun. Napoleon kaotas Waterloo lahingu ja oma imperiumi 1815. a. 19. juun. Ameerika Vabadusarmas saabus New Yorki 1855. a. 23. juun. Christopher Sholes USA-s patenteeris kirjutusmasina 1868. a. 26. juun. 50 riiki kirjutati alla UN põhikirjale San Francisco 1945. a. 28. juun. Berliini Ghassid algas 1948. a. 27. juun. Helen Keller sündis 1880. a. 23. juun. Jann Jacques Rousseau sündis 1712. a. 28. juun. Prantsusmaal müüis poolelioleva Panama kanali USA-le 1902. a. 28. juun. Algas reisijatevedu lennutele ült Atlandi 1939. a. 28. juun. Esimene avaruumi reis "Early Bird" abil 1965. a. 29. juun. Algas keeliseadus USA-s 1919. a.

Castro oma "Pasternak"

HAVANNA — Nii nagu N. Liidus, on ka Kuuba võimudest palju tegemist kirjanikega, kes nõuavad loominguvabadust. Hiljuti vahistati Kuubas üks prantsuse ajakirjanik, kes püüdis maalt välja viia Castro vastaste intellektuaalsete käsikirju.

Semari pandi trellide teha hiljuti Kuubal kõrgeima lüüaühina võitnud Herberto Padilla. Mõeldam on veel palju.

Herberto Padilla vahistamine ja arestamine on tekkinud sügava lõhe Castro ja vasakpoolsete intellektuaalide vahel Euroopas ning Lääne-Ameerikas. Padilla, kes võitis 1962 a. Kuuba lüüaühina, vahistati 1970. a. ja kuigi "kontrollvõimude" poolt ei hõlgu pressiti talid välismaal vastav "ühennistatus", Padilla ei ole detakse muu hulgas ette, et ta oli loonud Kuuba olukorras pees rõõmu pildi kahete prantsuse ajakirjanikule, kes külastasid Kuubat ja kes on oma hiljuti teostetud mõlemad Kuubat kirjuteerinud.

Pernaja kirikuküla kalmistu, kus puhkavad mitmed eestlased ja ka Mikael Agricola.

Unustamatu noortesõbra A. Lellepi mälestuseks

Kurva sõnumina saabus kodumaalt teade, et 10. aprillil on meist jäädavalt lahkunud unustamatu noorte sõber, Tallinna Noorsepäde Maleva vanem, Aleksander Lellepi.

Lugedes Su kirju mis saabunud külmast Siberist, kus Sa pikad ja rasked aastad olid sunnitud mööda saatma, on uskumatu, et nüüd oleid ka Sina järgnenud nendele, kes Su kõrvalt varisesid kaugel rännatud radadel.

Terve Su elu oli pühendatud noortele ja Sa ei unustanud neid ka mitte raskel hetkel. Me kodumaa vabaduse ajal õpetasid Sa meid armastama aja austama oma isamaad. Siinult saime oma eluraja alustada. Sa olid meile oma sihkindluse, aususe ja vabaduse armastusega eeskujud ja teejuhid. Me ajaloo tumedatel aegadel andsid Sa meile lootust ja jõudu üle saada raskustest. Sa ise ei kaotanud kunagi lootust ja usku paremasse tulevikku. Sul tuli veeta pikad, murelikud aastad eemal kodumaa ja alles mõned aastad tagasi anti Sulle luba pöörduda koos perekonnaga tagasi armastatud pinnale.

Nüüd puhkad Sa Pärnamäe kalmistul, mitte kaugel kohast, kus õnnelikel aegadel koos Sinuga lõkketule ümber istusime. Nii lõpmatult kurb on see, et Sina ei ole meie seas siis, kui kord me kodumaal jälle vabaduspäike saab paistma. See oli Su salajane igatsus, mida endaga kaasa kandsid kuni elu lõpuni.

Mida oskasin veel Sulle järelehüüdeks paberile panna? Sa olid suur eestlane, Sinu töö eesti noorte heaks oli suurem kui sõnades seda väljendada saab. Sa tegid seda tööd armastuse ja kohusetunde, ohverdades end meie kõikide heaks. Nüüd ja ka edaspidi mõtlen Sulle hardumuse ja tänuvundega ning langetan pea Su mälestuseks. Olen kindel, et minuga ühinevad kõik endised noorsepäde siin ja süüpool piiri.

Saatku Sina igaviku teedel seppade armastatud lull, lull mida Sa meile õpetasid ja mida koos Sinuga laulsime:

"Vasarad meil vuhisegu,
ääsi tuli tuhisegu.
Siisi andke,
kolde kandke,
löötsa, poisid, vajutage.
Siisi andke,
kolde kandke,
leeki, leeki õhutage.

VASARAD MEIL VUHISEGU,
ÄÄSI TULI TUHISEGU.
Rauda raome,
terast taome,
teeme mööga, teeme oda.
Rauda raome,
terast taome,
ei võiks kaitsa oma koda."

Armas Vana, puhka igaveses rahus Kõigevägevama hoole all!

V. Saidlo-Belinfaente.

• Asjajilmunud Kultuurhistorisk Lexikon för Nordisk medeltid, sp. 106–117 leidub pikem ka joonise-ga varustatud artikkel teemal "Seldon" (hobuserakmed) tundud eesti etnoloogilil fil. tie. Helmut Haagaril.

Eesti kaluriküla Soomes Emakeel säilis ümbruses kus elanikeks rootslased

Tüüpoolest — eestlasi vist mitte ainult ei "olevat" igal pool maailmas, vaid neid "on". Kõjujõudnud reismehed teavad ikka jutustada eestlastest või koguni eesti "kolooniast", mis neid kuskul ees oodanud. Eriti viirivad me ajakirjanduses meespidamist ja meeldetuletamist vanemad asundused, milles elab edasi vana rahvuskultuur oma kommete ja keelenditega. Üks huvitavamaid eesti asundusi väljaspool N. Liidu piire on a. 1906 asutatud Kabböle asundus Soome rannikul, u. 70 km Helsingist ida poole.

Op. August Nigoli a. 1918 ilmunud raamatus "Eesti asundused ja eripaigad Venemaal" leiame kaks lehekülge Soome eestlaste kohta: neid olid Helsingis oma 800, Viiburis 400, Kabböles 80, muudes paikades vähem. Nigol nendib järgmist: "Tingimused asumiseks ja elamiseks ei ole Soomes kaugeltki nii lahedad kui Venemaal ja sellepärast on ka eestlasi siin vähe. Saarte peale ja ranna ääre on vanasti rohkesti eestlasi Eestimaaalt tulnud, kuid need on ära rootsistatud ja soomestatud. Ainult mõni vanem inimene mõistab veel vähe eesti keelt."

Kabböle eesti asunduse kohta leiame järgmised read: "Kabböle asundus on Porvoo ja Loviisa vahel selimiselise laevasadamade ümber. Siin elab 12 perek. ehk 80 hinge, 1906. a. Kuusast tulnud ja 618 tüdrit maad siin 20.000 marga eest ostnud; enamasti kalamehed. Koht on väga ilus, aga annab vähe vilja. Raamatukogu on; lapsed käivad Rootsi koolis. Õpetaja käib 1–2 korda aastas Helsingist."

Kabböle on veel praegugi päris eesti asundus. Seal elab 7 perekonda, s.o. ligi 20 hinge, kes kõik räägivad eesti keelt — peab ütlevat, et isegi üllatavalt puhtalt. Viimases asjaolus on määravad olnud peamiselt kaks tegurit. Esiteks on ümbruskond rootsikeelne ja mitte soomekeelne, mis oleks kergeti avaldanud mõju nende emakeelele. Teiseks jälgitakse Tallinna radio saateid.

Küla tekkimiseleost räägitakse järgmist. Üks eestlane käinud Soomes jahil krahviga, kes temale usaldanud, et ta tahaks üht küla müüa, ja küsinud, et kas eestlane teab kedagi, kes oleks asjast huvitatud. Ja nii võetaski see maa-ala varsti omanikuks...

Praegused Kabböle eestlased pälvat ja Turbonemelt. Ja sinna pärinevad enamasti Viinistut, Päris-esse mootorpaadiga viie tunniga, kui oleks luba...

Nii kui vanastigi, ei anna nende maa kulgi palju vilja, meri ka mitte eriti palju kala. Kalastamist ei al leidub pealegi suur võist-leva samades vetes. Et ümbruskonnas ei ole muid töövõimalusi kui Isniisi saeveski 12 km kaugusel, on ümbruskonnas ei ole muid töövõimalusi kui Isniisi saeveski 12 km kaugusel, on noored astunud linna-nesses, kust käivad Kabböles peamiselt nädalalõppudel, olles endale ehitatud suvilad eesti asunduses.

Vanemaid "põnevaid" maju on ka siin-seal näha, leidub näiteks ehtne suitsusaun. Kahjuks on see allakirjutatun jäänud seni proovimata.

Viimasel ajal on hakanud tulema suvitajaid, ja juba malku nädalalõppudel on sadama piirkonda pargitud kümnekond Helsingi-autot, suvitajad ise viibivad aja eemal, saarestikus. "Turistid" eestlasi on siiski üsna vähe tulnud. Rahvas teab jutustada, et mõned teadusemehed on käinud heilindistajatega, ja vahel on saabunud eesti üliõpilasi, üksikult või kambas.

Külas on siin käinud ka toorkordne TASSI ja okup. Eesti esindaja Kaljo Krell koos raadioreporteriga. Porvool on nimelt sõprus-sidemed Viljandiga, ja kuna Tallinna raadios oli ettenähtud programm Porvoost, leiti, et kuulaja-te huvi tõhiks eriti kütja jutujamine kohalike eestlastega.

Kahju on mõtelda, et Kabböle, nagu muudki talised asukohad, on määratud kadumisele — või elus-hoidmisele üksnes turismi kaudu.

Sel aastal lõpetas tegevuse kohalik (rootsikeelne) kool. Edaspidi viiakse lapsed bussiga Isniisi kooli. Ka ei ole Kabböles kirikut. Lähim kirikuküla, Pernaja, asub 30 km keugusel, ja selle kaunis kalmistu on saanud viimseks puhkepaigaks mit-mele eestlasele, kusjuures mõne pe-rekonna hauakivi on eriti huvitat ja isikupärane.

Samale kalmistule on maetud ka Soome reformaator Mikael Agricola, kelle soome keeles on muide avastatud mõningaid eestipärasusi, millede tekkimises ei ole veel jõutud selgusele.

Op. Nigoli poolt mainitud raamatukogu pole ammu enam Kabböles olemas. See sattus esialgu kohaliku rootsi raamatukogusse, aga et seal oli ruumipuudus ja huvi vähe-ne eestikeelsele raamatute vastu,

tuli need toimetada edasi Rootsi, et need sootuks ei hävitataks. Ühes pe-rekonnas näidati allakirjutatule üht allesjäänud raamatut, milleks osutus Jakobsoni Eesti kooli lugemiku III trükk aastast 1903.

Eestikeelseid jumalateenistusi pole Kabböles peetud mäletatavasti juba mitukümmend aastat.

Kadunud õp. Nigoli nimi on vanemal eestlasele hästi teada. Ta elas omal ajal Soomes seitse aastat, toimides gümnasiumi kooliõpetajana ja sõjaväe õpetajana. Võib-olla läheb korda tulevast sügisest alates ellu äratada kunagised traditsioonid: "Õpetaja käib 1–2 korda aastas Helsingist". Igal juhul võib arvata, et kontakt muutub üha elavamaks Helsingi ja Kabböle eestlaste vahel.

Tekst: AARAND ROOS

Pildid: SEPPO KERVINEN

B. Tuiskvere 70-aastane

Üheks Stokholmi eesti seltskonna silmapaistvaks ja oma sõprade poolt armastatud ja lugupidatud kujuks on metsateadlane Bernhard Aleksander Tuiskvere kes lähemalt päevadel pühitseb oma 70 aastast sünnipäeva oma sugulaste ja sõprade kitsamas ringis.

B.A. Tuiskvere sündis 4. juunil 1901.a. Partsi mõisas, Pihalepa kihelkonnas, Hiiumaal, metsaülemale Hugo Leonhard Tuiskvere (Tiismann) ja Natalie, neiuena J. Wernhof, pojana. Alghariduse sai juubilar Pihalepa apostliku — õiguse kihelkonnakoolis, Kuri külas, Hiiumaal. Algkoolile järgnesid gümnasiumist aastad Tallinnas Nikolai I. gümnasiumis, hiljem Tallinna linna poeglaste gümnasiumis, millele hiljem Gustav Adolf gümnasiumiks nimetatud, 1912 - 1918 a.a., siis Tallinna vene gümnasiumis ja lõpuks Tallinna linna poeglaste reaalgümnasiumis, mille ta lõpetas mais 1920.a. Sama aasta sügisel astus juubilar Tartu Ülikooli Põlmu-majandusteaduskonna juurde, vast alles astutud, Metsaosaakonda. Üli-kooli lõpetas juubilar kolmandama Põlmuajandusteaduskonna Metsaosa-konna lõpetajana 1924.a., ja kaitses oma diplomitööd: "Hiisasaare rannik-luited, nende kinnitamine ja metsas-tamine", 3 veebruaril 1925.a. Samal ajal jatkas juubilar õpinguid Tartu Ülikooli Oigusteaduskonnas.

Kooliõpilasena võitis B.A. Tuiskve-re vabatahtlikult osa Eesti Vabadus-sõjast olles Soomusrong nr.2, kuuli-pilduja komandos. Ülikooli lõpetami-se järele lõpetas juubilar 1926.a. E.V. Sõjakooli suurtükkiväe aspirantide klassi ja ülendati lipnikuks reservis. Juubilar abiellus Tallinnas 12 juu-lil 1929.a. Meta Johannaga, neiu-na Erik, sünd. 14 veebruaril 1904.a. Tal-linnas.

Oma kutsealal töötas juubilar pea-le ülikooli lõpetamist Valga metskon-na abimeesülemana 1925-1926.a., Riigimetsade Valitsuses 1927-1930.a., Loo-di ringkonna revident-metsaülemana 1930-1934.a., Pärnu ringkonna re-vident-metsaülemana 1934-1941.a., ühta-lis olles, alates 1937.a., A.s. Eesti Met-satööstuse Pärnu eksporditöökoju juh-tajaks. Riigimetsade Valitsuse abi-direktorina alates septembrist 1941 kuni Saksaamale paguluses asumise-ni 20 septembril 1944.a.

Saksaamal, paguluses, töötas juubi-lar 1944-1945.a. teadusliku abijõuna Ebersvades Metsandusülikooli met-sanduspoliitika ja käitiseõpetuse insti-tututides ja 1945-1947.a. kuni Rootsi

Bernhard Aleksander Tuisk-vere

ümberasumiseni, Briti sõjaväevalit-susele allunud, Lühikesti Eesti Metsa-tehnikumi ja Perdöli Eesti Põllutöö-kooli õpetajana. Rootsi tulnud töötas B.A. Tuiskvere 1947 a. peale Riigi-metsade ja domäänide kindraldirekt-sioonis, viimati alates 1. juulist 1964.a. büroo direktorina administratsiooni alal, kuni pensioneerimiseni 1. juulil 1968.a.

Juubilar lõi innukalt kaasa ka seltskondlikus elus, olles 1928-1930.a. Metsaülemate Ühingu esimeheks, 1938-1939.a. Riigimetsateenijate Keskkogu abiesimeheks, 1938-1940.a. Riigimetsa-teenijate Pärnu kogu esimeheks, 1943-1944.a. ajakirja "Eesti Mets" peatoi-metajaks ja, 1952.a. peale, "Eesti Met-samees Eksiiliis" tegevtoimetajaks. Ka on juubilar Eesti Teadusliku Seltsi Rootsis liige. Teiste tööde kõrval on B.A. Tuiskvere avaldanud terve rea uurimusi ja artikleid metsakasvatuse, metsanduse ajaloo, statistika ja ad-ministratsiooni küsimustes. Kuni vii-mase ajani on juubilar pidevalt ja suure huviga jälginud meie koduma metsanduse ja looduskaitse probleeme ja ka ulukite levimise asiasid meie kodumal. Rootsis olles liitus juubilar 1951.a. Korporatsioon Fraternitas Estica perega.

B.A. Tuiskvere tegevust Eesti Va-harligis on hinnatud Valgeriiti IV j. teenetemärgiga 24 veebruaril 1938.a., ja III j. Looduskaitse märgiga 1 mail 1940.a.

Äuavärsese ikka jõudnud juubilaril võib rahuldusega tagasiavandata oma tegevusrohkete elule. Oma vanadus-puhkust vedab juubilar oma kodus Stokholmis ja oma kuunis suverensi-stenis Fagerdalas. Juubilaril akadeemilised vennad soovivad juubilarile ja tema armsale abikassale südamest veel palju heileid ja ilusaid aastaid.

G.J.K. KSH

METSAKODU
UUDISMAA

POSTIARVE 694771 FALKÖPING

VABAÕHUPIIRKOND EESTI
SKAUTLIKELE NOORTELE